

19.02.2021

Pormestari

19 §**Lausunto sosiaali- ja terveysministeriölle esitysluonnoksesta sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen lainsäädäntöön sekä eräisiin muihin lakeihin tehtävistä muutoksista (Sote 100)**

HEL 2021-001330 T 03 00 00

VN/20323/2020

Päätös

Pormestari antoi sosiaali- ja terveysministeriölle seuraavan lausunnon hallituksen esitysluonnoksesta sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen lainsäädäntöön sekä eräisiin muihin lakeihin tehtävistä muutoksista:

Tietojohdaminen ja terveydenhuoltolain 9 §

Helsingin kaupunki kiinnittää lausunnossaan erityistä huomiota esitysluonnoksen Uudenmaan erillisratkaisuun liittyvään, tietojohdamista koskevaan sisällölliseen täydennykseen. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämistä Uudellamaalla koskevassa lainsäädännössä lähtökohtana on, että Uudellamaalla kukin palveluista järjestämistä vastaava oleva hyvinvointialue, Helsingin kaupunki ja HUS-yhtymä ovat kukin järjestämistä vastaavalle kuuluvassa toiminnassa syntyneiden tietojen rekisterinpitäjiä. Säädös on vaikeaselkoinen, koska siinä on käytetty muusta hallituksen esityksestä poiketen käsitettä Uudenmaan hyvinvointialue (yksikkömuodossa) kuvaamaan kaikkia Uudenmaan hyvinvointialueita.

Ehdotettua sääntelyä arvioitaessa keskeistä on, voivatko HUS-yhtymän, hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin vastuulla olevien palveluiden toiminnallinen yhteensovittaminen ja saumattomat palveluketjut toteutua myös erillisratkaisun piirissä. Nykytilassa HUS-kuntayhtymän ja alueen kunnallisen perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon potilasasiakirjat muodostavat terveydenhuollon yhteisen potilastietorekisterin, jonka rekisterinpitäjänä ovat kaikki rekisteriin liittyneet terveydenhuollon toimintayksiköt niiden omien potilasasiakirjojen osalta (Terveydenhuoltolaki 9 §, Potilastietorekisteri ja potilastietojen käsittely). Kyseinen säännös esitetään kumottavaksi Sote 100 -lakipaketissa.

Ehdotettu muutos johtaisi siihen, että erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon yhteistyön edellyttämän tiedonhallinnan osalta palattaisiin 2010 voimaantullutta terveydenhuoltolakia edeltäneeseen toimintamalliin, jossa potilastietojen hyödyntäminen erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon välisten hoitoketjujen edellyttämiin tarpeisiin

19.02.2021

Pormestari

edellyttäisi asiakkaalta nimenomaista suostumusta. Tämä tekisi Uudenmaan erillisratkaisun piirissä HUS-yhtymän vastuulla olevien erikoissairaanhoidon ja hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin vastuulla olevien peruspalveluiden yhteensovittamisen mahdolliseksi. Alueen asukkaat asetettaisiin ehdotetussa sääntelyssä tietojensa käyttömahdollisuuksien osalta eri asemaan muiden hyvinvointialueiden asukkaisiin nähden, eikä asiakasprosessien tarpeita vastaavan tiedonkulun toteuttaminen Uudellamaalla olisi mahdollista myöskään valtakunnallisten Kanta-palveluiden avulla.

Vanhaan toimintamalliin palaaminen saattaisi myös edellyttää muutoksia Apotti-järjestelmään, jonka terveydenhuollon puoli on rakennettu yhteisrekisterimallin mukaan niin, että esimerkiksi Helsingin kaupungin perusterveydenhuollon ja HUS erikoissairaanhoidon välinen tietojen vaihto ei edellytä potilaan suostumusta.

Lainsäädäntö heikentäisi tältä osin tiedon käytettävyyttä ja estäisi integraation sen sijaan, että Apotti- potilas- ja asiakastietojärjestelmän tuomat mahdollisuudet tiedon integraatiossa toteutuisivat tavoitteiden mukaisesti.

Säännöstä ei tule missään tapauksessa kumota.

Terveystietolain 9 § mahdollistama yhteisrekisteri tai toiminnallisesti vastaava sääntely tulisi sen sijaan jättää voimaan turvaamaan uudistuksen tavoitteita Uudellamaalla sekä alueen palveluiden toiminnallista yhteensovittamista ja saumattomia palveluketjuja. Tietosuojasetus tuntee sinänsä yhteisrekisteriajattelun (artikla 26), mutta nykyistä sääntelyä vastaava ratkaisu vaatii todennäköisesti tiettyä säädösten tasolla tapahtuvaa yhteensovittamista tietosuojasetuksen kanssa. Tarkistamalla säädösten tasolla Uudellamaalla käsitellyssä olevien henkilötietojen käyttötarkoitusta vastaamaan alueen asukkaiden ja uudistuksen tarpeita on kuitenkin mahdollista tässäkin asiassa toimia täysin tietosuojasetuksen mukaisesti.

Muut huomiot

Helsingin kaupunki huomauttaa, että Sote 100:n sisältämissä laeissa on hyvin erilaisia tapoja viitata mm. hyvinvointialueisiin ja Helsinkiin (pelkkä hyvinvointialue, sekä hyvinvointialue että Helsingin kaupunki, hyvinvointialue, Helsingin kaupunki ja HUS-yhtymä, hyvinvointialue ja HUS-yhtymä, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaava viranomaisena). Ei ole selvää, että esitetyt viittaukset eri toimijoihin tosiasiassa muodostaisivat loogisen kokonaisuuden. Viittausten epä johdonmukaisuudet tulisikin korjata, jottei jää epäselvyyttä asetettujen velvoitteiden soveltamisalasta.

19.02.2021

Pormestari

Helsingin kaupunki pitää valitettavana, ettei esityksen tavoitteena ole puuttua lainsäädäntöön sisällöllisesti Uudenmaan erillisratkaisua koskevaa täydennystä lukuun ottamatta. Sosiaali- ja terveydenhuollon sisällöllinen lainsäädäntö edellyttäisi mahdollisimman pikaista ajantasais- tamista. Esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon välistä tiedonvaihtoa koskeva sääntely edellyttää laajaa kokonaispäivittämistä. Nykyinen rekisterimalli, jossa sosiaali- ja terveydenhuolto on pitkälti jaettu eri rekistereihin on vanhentunut eikä vastaa tavoitetta palveluintegraatiosta. Näkemys sosiaali- ja terveydenhuollon tietojen erilaisesta käyttötarkoituksesta ei ole enää ajan tasalla. Sosiaalihuollossa syntyvät potilastiedot on tunnistettu jo vuosikymmenen ajan ongelmaksi, jota ei ole saatu nykylainsäädännöllä ratkaistua. Myös mielenterveys- ja päihdelainsäädännön uudistaminen olisi ajankohtaista. Näihin lainsäädäntötoimiin pitäisi ryhtyä pikaisesti.

Nyt ehdotettu esitys liittyy kiinteästi niin ikään eduskunnassa käsittelyssä olevaan, hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevaan hallituksen esitykseen (HE 241/2020 vp). Siksi Helsingin kaupunki tuo li- säksi esiin, että ehdotettu sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus on Suomen historian suurin hallinnonuudistus, joka toteutuessaan muuttaisi kuntien tehtäviä ja toimivaltaa merkittävällä tavalla ja vaikuttaisi oleellisesti niiden talouteen ja itsehallintoon. Väestön ikääntymisen, palvelukysynnän kasvun ja julkisen talouden paineiden vuoksi sote- uudistuksen tarve on sinänsä olemassa. Järjestämisvastuun kokoami- nen kuntaa suuremmille toimijoille on pääosin perusteltua etenkin metropolialueen ja suurten kaupunkiseutujen ulkopuolella. Parempi ratkai- su olisi kuitenkin ollut jatkaa järjestämisvastuun kokoamista suurempiin kokonaisuuksiin hallitusti kuntapohjaista nykyjärjestelmää kehittämällä. Myös pelastustoimen uudistamista olisi ollut mahdollista toteuttaa ny- kyisellä järjestämismallilla vapaaehtoisen yhteistyön kautta. Tämä olisi mahdollistanut myös sen, että lainvalmistelun voimavaroja suunnataan sote-lainsäädännön sisällölliseen uudistamiseen.

Ehdotettu uudistus ei riittävällä tavalla ota huomioon kaupungistumista, suurten kaupunkiseutujen erityispiirteitä eikä kaupunkiseutujen kasva- vaa merkitystä. Uudistus ei edistä Helsingin, metropolialueen tai suo- malaisten kaupunkien kilpailukykyä tai tue niiden mahdollisuuksia vas- tata maailmanlaajuisiin haasteisiin, väestönkasvuun tai kaupungistumi- sen lieveilmiöihin. Lisäksi uudistuksen rahoitusjärjestelmään sisältyy suuri riski siitä, että kaupunkien tulopohja ja kannusteet esimerkiksi oman elinkeinopolitiikan toteuttamiseen sekä kilpailukykyisen kaupun- gin rakentamiseen heikkenevät oleellisesti. Esitykseen sisältyvä Uu- denmaan erillisratkaisu, jossa Helsinki vastaisi itse sote- ja pelastus- toimen palvelujen järjestämisestä jatkossakin, on toteuttamiskelpoisin vaihtoehto tilanteessa, jossa valtakunnallinen ratkaisu pohjautuu sote-

19.02.2021

Pormestari

järjestämisvastuun siirtoon kuntia suuremmille itsehallinnollisille alueille. Uusimaa on maakuntana erityislaatuinen ja se poikkeaa muista maakunnista suuren väestömäärän, kantokyvyn ja uudistuksen piirissä olevien organisaatioiden koon suhteen. Malli, jossa sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisestä vastaisi yksi Uudenmaan maakunta, olisi sisältänyt vielä huomattavasti suurempia taloudellisia ja toiminnallisia riskejä muun muassa palvelujen saatavuuden ja laadun sekä asiakas- ja potilasturvallisuuden näkökulmista.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Suvi Rämö, hallintoasiantuntija, puhelin: 310 32174
suvi.ramo(a)hel.fi**Liitteet**

- 1 Lausuntopyyntö 1.2.2021
- 2 Lausuntopyyntö 1.2.2021, liite, esitysluonnos FI
- 3 Sosiaali- ja terveystoimialan lausunto 15.2.2021

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet**Ote**
Sosiaali- ja terveystoimiala
Pelastuslaitos
Kaupunginkanslia**Otteen liitteet**
Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano**Tiedoksi**Sosiaali- ja terveystoimiala
Pelastuslaitos
Kaupunginkanslia**Päätösehdotus**

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Sosiaali- ja terveystoimiala pyytää 26.2.2021 mennessä mm. Helsingin kaupungin lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen lainsäädäntöön sekä

19.02.2021

Pormestari

eräisiin muihin lakeihin tehtävistä muutoksista (liitteet 1 ja 2). Lausunto pyydetään antamaan lausuntopalvelussa.

Hallituksen esitys liittyy eduskunnalle 8.12.2020 annettuun hallituksen esitykseen hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi (HE 241/2020).

Lausunnolla olevalla hallituksen esitysluonnoksella on tarkoitus tehdä eri ministeriöiden hallinnonalojen lainsäädäntöön hyvinvointialueiden perustamista sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistusta koskevasta lainsäädännöstä johtuvat tekniset muutokset. Lisäksi tehtäisiin Uudenmaan erilliskäyttöön liittyvä tietojohtamista koskeva sisällöllinen täydennys. Näillä muutoksilla päivitetäisiin eri hallinnonalojen lainsäädäntö vastaamaan uutta rakenteellista toimintakenttää ja järjestämisvastuuta. Esityksen tavoitteena ei ole puuttua lainsäädäntöön sisällöllisesti edellä kuvattua Uudenmaan erilliskäyttöä koskevaa täydennystä lukuun ottamatta.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan porrastetusti 1.1.2023 mennessä.

Sosiaali- ja terveystoimiala on laatinut liitteenä 3 olevan lausunnon, johon ministeriölle annettava lausunto perustuu. Helsingin pelastuslaitos on ilmoittanut, ettei se anna asiassa lausuntoa esitettyjen lakimuutosten teknisestä luonteesta johtuen.

Hallintosäännön 9 luvun 1 §:n 7 kohdan mukaan pormestari tekee esityksiä ja antaa kaupunginhallitukselta pyydettyjä lausuntoja sekä huolehtii näihin rinnastettavista muista tehtävistä, jollei asiaa sen periaatteellisen tai taloudellisen merkityksen johdosta ole saatettava kaupunginhallituksen käsiteltäväksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 1.2.2021
- 2 Lausuntopyyntö 1.2.2021, liite, esitysluonnos FI
- 3 Sosiaali- ja terveystoimialan lausunto 15.2.2021

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Postiosoite
PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin
+358 9 310 1641
Faksi
+358 9 655 783

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566

19.02.2021

Pormestari

Ote

Sosiaali- ja terveysministe-
riö

Otteen liitteet

Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täy-
täntöönpano

Tiedoksi

Sosiaali- ja terveystoimiala
Pelastuslaitos
Kaupunginkanslia

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

19.02.2021

Pormestari

MUUTOKSENHAKUOHJEET

1 MUUTOKSENHAKUKIELTO

Pöytäkirjan 19 §.

Tähän päätökseen ei saa hakea muutosta, koska päätös koskee asian valmistelua tai täytäntöönpanoa.

Sovellettava lainkohta: Kuntalaki 136 §

19.02.2021

Pormestari

Jan Vapaavuori
pormestari

Päätös on sähköisesti allekirjoitettu.

Pöytäkirja on pidetty nähtävänä yleisessä tietoverkossa osoitteessa
www.hel.fi 22.02.2021.